

Utlysning hösten 2008

Inbjudan att komma med intresseanmälan för anslag från utlysningen ”**Distribution, logistik och partihandel**”. Handels Utvecklingsråd är en kollektivavtalsstiftelse med syfte att främja handels utveckling genom forskningsfinansiering. Parterna bakom Handels Utvecklingsråd är Svensk Handel, Arbetsgivareföreningen KFO, Akademikerförbunden, Handelsanställdas förbund och Unionen.

Syftet med de forskningsmedel som avsätts inom ramen för Handels Utvecklingsråd är att initiera och finansiera vetenskaplig forskning som är av allmännyttig karaktär. Vidare är syftet att generera ny och branschrelevant handelsforskning som är till nytta för handels arbetsgivare och arbetstagare, genom att höja handels status och kunskaperna om handeln i samhället. Forskningen ska också ge konkret nytta för alla typer av handelsföretag, den ska vara aktuell, framåtblickande och begriplig så att resultaten kan användas som beslutsunderlag på alla nivåer i handelsföretagen. Forskningen ska bidra till att höja handels kompetens och attraktionskraft som arbetsmarknad. Handelsforskningen behöver också ”sättas på kartan” i forskarvärlden.

Bakgrund

Handeln som näring har under årens lopp fått en allt större samhällsekonomisk betydelse. Idag sysselsätter handeln närmare 500 000 svenskar, och utgör samtidigt 10 procent av Sveriges BNP, något som innebär handeln idag är en central del i det svenska näringslivet. Handeln har under en lång period befunnit sig en strukturomvandling som påverkat hela näringen. Både företag och anställda i handeln lever idag i en föränderlig värld som innebär att förutsättningarna för branschens aktörer kontinuerligt förändras. Ny teknik, internationalisering, branschglidning är idag exempel på trender som påverkar och driver utvecklingen i handeln.

Distribution och logistik är centralt inom handeln. Att effektivt kunna distribuera produkter och tjänster, är i många fall helt avgörande för att framgångsrikt kunna bedriva handel. Inköp, lagerhållning, transporter är på många sätt mycket centralt i alla affärsmodeller, detta för att kunna möta kundernas efterfrågan och vara konkurrenskraftig. Med en allt större globalisering är de samhällsekonomiska aspekterna också centrala ur ett distributions- och logistikperspektiv. Att distribuera varor och tjänster globalt medför samhällsekonomiska konsekvenser för miljö och för de anställda. Företagens sociala ansvar är därför centralt, både med avseende på miljö- och arbetstagarperspektiv.

Distribution, logistik och partihandel kan studeras utifrån företagets, samhällets och de anställdas perspektiv. I den här utlysningen inbjuder vi till forskare att ansöka om medel till fokusområdet ”Distribution, logistik och partihandel”, med utgångspunkt från dessa perspektiv. *Sökande kan om så önskas även sända in ansökningar som ligger utanför det aktuella utlysningområdet, den absoluta merparten av forskningsmedlen kommer dock att avsättas för det aktuella utlysningstemat.*

Utlysningens prioriterade forskningsområden

Utlysningen ”Distribution, logistik och partihandel” fokuserar på handeln som distributionskanal, dess effektivitet, funktion och betydelse. Med utgångspunkt från detta är syftet att initiera forskning för att stärka handelsnäringen och generera ny branschrelevant och vetenskaplig forskning.

De forskningsområden som kommer att prioriteras inom ramen för utlysningen är framförallt inriktad på:

- § Distribution och hållbar utveckling
- § Logistik, management och förpackning
- § Partihandelns roll och funktion

Gemensamt för de tre forskningsområdena är att distribution, logistik och partihandelsfrågor är i fokus. Kunskap inom området är till nytta för branschens utveckling och välmående, både företag och anställda, men även för myndigheter, samhällsrepresentanter, etc., som ett led i att stärka handelsnäringens konkurrenskraft.

Nedan följer en separat beskrivning av de tre forskningsområdena som prioriteras i utlysningen. I texten ger Handels Utvecklingsråd exempel på intressanta forskningsfrågor att studera vidare. Forskarna kan även själva inkomma med förslag på andra forskningsfrågor inom ramen för de tre prioriterade forskningsområdena.

1. Distribution och hållbar utveckling

Den pågående strukturomvandlingen i handeln gör att det finns ett stort kunskapsbehov om distributionskedjan. Med en allt större globalisering finns ett behov av större förståelse och kunskap kring distribution av varorna från tillverkare till konsument. Distributionskedjan är idag ett mycket komplext system, där antalet aktörer och funktioner är stort till antalet. Distributionskedjans aktörer är idag ofta utspridda på en global arena, ofta med tillverkning i Asien och med stor distribution till Sverige, Västeuropa och USA, samt till andra delar av världen. Handels Utvecklingsråd har i dialog med branschen kommit fram till att det behövs mer kunskap om distributionskedjans roll och betydelse för att främja hållbar konsumtion och ansvarsfull tillverkning.

För handeln är det viktigt och intressant att få mera kunskap om hur branschen kan utvecklas i en hållbar miljö. Kunskap om den globala distributionens miljöpåverkan, hur branschen på ett effektivt sätt kan utveckla och anpassa distribution och tillverkning på ett hållbart sätt, är centralt för handeln. Energiförbrukning, koldioxidutsläpp och andra centrala parametrar för att studera distributionskanalens miljöpåverkan är således intressant. Hur kan dessa parametrar mätas, definieras och synliggöras, för att ge handeln och samhället rätt förutsättningar för att kunna arbeta för en hållbar utveckling i distributionskedjan och i samhället? Ur konsumentens perspektiv. Hur värdesätter konsumenterna handelns arbete med hållbar utveckling? Vilka parametrar och faktorer styr konsumenternas agerande i samband med köpbeslutet?

Kunskap om företagets sociala ansvar (CSR) är därför ett område där branschens arbetsgivare och arbetstagare ser ett stort behov av att bygga upp nya kunskaper genom forskning. Med en utveckling där tillverkning ofta sker i länder långt från slutmarknaden, finns idag ett växande behov av transparens avseende företagets sociala ansvar i distributionskedjan. Kunskap om

arbetsmiljö och miljöpåverkan i produktionen, etc., i tillverkande länder är därför viktigt att få större kunskap i kring. Hur arbetar handeln med CSR idag, och vilka kunskaper har handeln inom ämnet? Hur kan man finna modeller som bidrar till att upprätthålla och utveckla handelsföretagens sociala ansvar och transparensen i distributionskedjan? Hur kan organisationer, managementstruktur och de anställdas kompetens utvecklas och anpassas för att på bästa sätt bidra till att vi kan utveckla en social hållbar utveckling i hela distributionskedjan?

Forskning om hållbar utveckling i distributionskedjan, ur olika perspektiv, är något som Handels Utvecklingsråd prioriterar i den här utlysningen, och därför avsätter medel för ytterligare kunskap inom området.

2. Logistik, management och förpackning

Distributionen av varor sker idag i ett allt snabbare tempo, tiden mellan beställning och tillverkning är idag kortare än någonsin. Större precision i leveranstiderna medför också en större tillit till övriga parter i distributionskedjan. För handeln har utvecklingen medfört att logistikflödet fått en allt mera central del i företagets affärsverksamhet.

Kunskap om optimering och effektivisering av varuflödet är centralt för handeln. Centrala intresseområden omfattar allt från inköp, lagerhållning, förpackningslogistik, butikslogistik, etc. Internationalisering och ny teknik är några av de trender som påverkat logistikutvecklingen mycket. Med ny teknik har tiden mellan tillverkning och beställning kunnat reduceras, så att mindre kostnader behöver bindas för lagerhållning. Men med kortare ledtider har logistikflödet också blivit mera sårbart, genom att störningar i logistikflödet får direkta konsekvenser för varuförsörjning direkt i butik. Större kunskap kring Supply Chain Management är därför intressant för branschen. Hur kan man effektivisera och utveckla logistiken i handeln? Vilken inverkan har den tekniska utvecklingen för effektiviteten och produktiviteten i logistikflödet? Hur skiljer sig olika logistiklösningar mellan olika delbranscher i handeln? Hur kan man utveckla butikslogistiken för att öka effektiviteten? Hur effektiva är de centrallager som etableras runt om i landet? Vilken betydelse har den geografiska dimensionen i valet av etableringsort? Vilka kompetenser behöver utvecklas inom logistikområdet i handeln?

Returlogistik är ett annat område som är av stort intresse för handeln. Hanteringen av returgodslöden är mycket omfattande i handeln, det gäller både inom traditionell detaljhandel, men även inom den växande e-handeln. Kunskap om effektivisering och optimering av returlogistik, är därför ett område som är intressant att studera vidare. Hur kan man effektivisera handelns hantering av returgoods? Vilka är de stora kostnadsbärarna i dessa system, hur kan de reduceras? En annan central del i logistiken och hanteringen av varor, är butikssvinnet. För handeln finns ett stort behov av kunskap kring hur branschen ska hantera det svinn som är kännbart för många handlare. Modeller, strategier som medför större kunskap för hur svinn ska kunna reduceras i branschen, är av stort intresse för handeln.

Förpackningslogistik är ett annat område som behöver studeras mer. Hur kan produkternas förpackningar utformas och anpassas för att kunna transporteras på ett effektivt sätt? Vilka vinster kan uppnås för det enskilda företaget och för samhället i stort? Hur kan utvecklingen av smarta förpackningslösningar också inkludera konsumentaspekten, att forma och utveckla produktförpackningar som är attraktiva för konsumenterna? Området genererar ett flertal forskningsfrågor som det finns anledning att studera vidare.

Mer forskning kring logistik, management, förpackning, ur olika perspektiv, är därför något som Handels Utvecklingsråd prioriterar i den här utlysningen.

3. Partihandelns roll och funktion

I distributionskedjan, från producent till konsument, finns det ett flertal aktörer. Dessa aktörer fyller en central funktion på många sätt. Aktörerna bidrar till att säljare och köpare kan finna varandra, samt möjliggör varans fysiska leverans från producent till slutkund. Denna process innefattar således ett stort informationsflöde, ett transaktionsflöde mellan säljare och köpare i respektive led.

Den utveckling vi sett under senare år visar på en strukturveckling där ny teknik, internationalisering, etc., bidragit till stora strukturella förändringar i distributionskedjan. Den nya tekniken har bidragit till att informationsflödet skapat transparens vad gäller priser, lagerstatus, etc., något som bidragit till förändring i distributionskedjan. Internationaliseringen har i sin tur bidragit till framväxten av internationella storföretag, där integrering av parti- och detaljhandeln blivit alltmera tydlig. Strukturuomvandlingen har således bidragit till en integration av parti- och detaljhandelsverksamheten, i andra branscher har nya aktörer kunnat etablera sig, eller så har vi sett att delar av distributionsledet kunnat elimineras. Hur denna strukturuomvandling har utvecklats är intressant att få större kunskap i kring. Hur ser denna strukturuomvandling ut? Kan man se en maktförskjutning i distributionsledet? Hur har den kunnat utvecklas i så fall? Föreligger det skillnader mellan olika delbranscher? Har produktens karaktär en inverkan på strukturuomvandlingen i branschen?

I de större internationella och nationella handelsföretagen är ofta parti- och detaljistfunktionen integrerad. Partihandelns roll och funktion är trots det mycket central för handeln. Intressant är att studera hur partihandelsfunktionen ser ut för de mindre handelsföretagen. Vilken roll och funktion fyller partihandelsföretagen för de mindre detaljhandelsföretagen? Hur kan partihandelsföretagens funktion och betydelse synliggöras? Hur stor betydelse har partihandeln för tillväxt, sysselsättning och utveckling i ett regionalt/lokalt perspektiv? Vilka utmaningar kan vi förvänta oss för partihandeln i framtiden? Är partihandelns roll och funktion beroende av produkternas karaktär, delbranschernas historiska strukturer, etc.?

Mer forskning kring partihandelns funktion och betydelse, ur olika perspektiv, är därför något som Handels Utvecklingsråd prioriterar i den här utlysningen, och som det finns anledning att belysa mera.

Projektkrav

Vilka kan söka

Disputerade forskare vid svenska universitet, högskolor och institut kan söka medel för projekt i samband med denna utlysning. Projekten skall uppfylla de kriterier som gör att ansökan får anses bidra med relevans för handeln som bransch.

Projektstorlek

Inom ramen för utlysningen beräknas 4-8 projekt kunna erhålla finansiering. Utlysningen omfattar en forskningsfinansiering som uppgår till 6-8 miljoner kronor under hösten 2008. Majoriteten av projekten förväntas fortgå under en tidsperiod av cirka 1 till 2 år.

Vad skall ansökan innehålla

Ansökan skall innehålla en projektbeskrivning, max 10 sidor (A4) inklusive referenser, plus en sammanfattning på 1 sida, samt en CV på 1 sida för projektledaren.

Projektbeskrivningen skall innehålla

- § projekttitel
- § introduktion med beskrivning av frågeställningen och relevant bakgrundsinformation
- § projektets syfte och förväntade effekter (handelsnytta, etc.)
- § projektplan innefattande metodbeskrivning, aktivitets- och tidsplan med tydliga delmål samt projektbudget. Aktivitetsplanen skall även omfatta information om hur framtagen kunskap skall kommuniceras till branschen, både företag, anställda, myndigheter och andra intressenter.
- § information om vilka kompetenser (inklusive eventuella samarbetspartner) som kommer att användas i projektet
- § referenser

Bedömningskriterier

Vid utvärdering av projektansökningarna kommer följande kriterier utan rangordning att tillämpas:

- § **Vetenskaplig kvalitet och kompetens hos deltagarna**
Projektets nyhetsvärde och förväntade bidrag till forskningsfronten och/eller dess tillämpningsvärde kommer att bedömas, liksom teorier, modeller och metoder som projektet grundar sig på. Sökandens och övriga medverkandes vetenskapliga kompetens och för forskningsprogrammet relevanta erfarenheter bedöms också.
- § **Handelsrelevans**
Projektets frågeställning och målsättning kommer att bedömas. Inlämnade projektförslag skall ligga i linje med utlysningens syfte och kunna bidra till att åstadkomma avsedda effekter. Vid bedömning av projektförslagen kommer relevansen för handelsbranschen att ha stor betydelse, samt projektets konkreta nytta för arbetstagare och arbetsgivare i handeln, samt för samhället i övrigt. Samverkan med företag och parternas organisationer är också viktigt i bedömningen.
- § **Projektledarekompetens**
Projektledarens ledareerfarenheter och vetenskapliga kompetens bedöms.
- § **Genomförbarhet**
Det är viktigt med tydlighet och stringens i beskrivningen av projektet vad gäller problemställning och syfte, metodval, aktivitetsplan, tidsplan, kunskapsspridning och kommunikation samt budget. Tids och kostnadsplanerna granskas med avseende på ekonomisk realism i relation till syfte, omfattning och förväntade effekter.
- § **Kommunikation i och utanför projektet**
Den forskning som bedrivs inom ramen för programmet skall ha relevans för handeln, vidare ska den kunskap som byggs upp i projekten förmedlas till branschen, myndigheter, samhällsrepresentanter etc. Den i projektansökan redovisade kommunikationsplanen kommer att bedömas.

Ansökan

Utlysningen "Distribution, logistik och partihandel" kommer att vara öppet för ansökningar under hösten 2008 med ett ansökningstillfälle.

Sista ansökningsdag för utlysningen "Distribution, logistik och partihandel" är fredagen den 14 november.

Ansökan genomförs på Internet, ansökningsformulär finns på vår hemsida, www.hur.nu
Beslut angående de projektansökningarna som inkommit hösten 2008 beräknas meddelas under februari 2009.

Projekthantering

Rapportering, uppföljning och avslutning av projekt ska redovisas enligt fastlagda anvisningar.

Kontaktperson:

Ytterligare information om utlysningen och ansökningsförfarandet lämnas av kanslichef Andreas Hedlund; telefon 08-762 77 43, e-post Andreas.Hedlund@hur.nu.

OBS! Handelns Utvecklingsråd förbehåller sig rätten att när som helst under utlysningsperioden och utan särskild information justera denna utlysningstext. Inga ändringar kommer dock att göras under de två sista veckorna innan sista ansökningsdag.